

Kommentar

Debattinnlegg på inntil 800 ord sendes
tidsskriftet@legeforeningen.no

Har noen sett en 100 år gammel studieplan?

I 1903 ble det laget en ny studieplan ved Det medisinske fakultet i Kristiania. Planen var i bruk i om lag ti år, men i dag er den umulig å finne. Har noen av Tidsskriftets lesere sett den?

I mai 1902 startet en diskusjon om medisinstudiet i Kristiania. Det var opptakten til en av de aller lengste møterekkene som noensinne hadde forekommet i Det norske medisinske Selskaps nesten 70-årige historie (1). Diskusjonen pågikk gjennom 16 møter, og det ble holdt 40 lengre innlegg av i alt 27 forskjellige talere. Debatten var preget av skarpe uttalelser, ondsinnede karakteristikk og utilsørt personlig kritikk (1).

Hvis noen tror at det er et nåtidsfenomen at kolleger farer hardt frem mot hverandre, bør de lese enkelte av debattinnleggene fra den gang (2). Debatten ble avsluttet i mars 1903 (fig 1) (3). I ettertid kan det synes påfallende at studieplaner kunne sette sinnene så i kok. Forklaringen var nok at diskusjonen egentlig dreide seg om både medisins og legenes selvbylde (2).

I sin hovedoppgave i historie har Frode Tarjei Selman pekt på tre resultater av den langvarige diskusjonen. For det første var Det norske medisinske Selskab blitt åsted for en omfattende og krass kritikk av fakultetet og dets medlemmer. Selskapet var ikke lenger et sted der professorene automatisk kunne opptre med større autoritet enn vanlige leger, i hvert fall ikke i spørsmål som gjaldt undervisningen.

For det andre hadde diskusjonen vist at fakultetets autoritet i forhold til legestanden var på et historisk bunnivå. At fakultetet hadde en del fiender blant landets leger, hadde lenge vært klart, men at det nærmest gikk sport i å bebreide og kritisere fakultetet, var et nytt fenomen.

For det tredje viste diskusjonen at det var et bredt ønske om reform av undervisningen. Først i 1914 kom en fullstendig revisjon av studiet. Men i mellomtiden skjedde andre endringer som fikk konsekvenser for undervisningen (1).

Umiddelbart etter diskusjonen ble det laget en ny studieplan. *Plan for Det medisinske studium* ble gitt ut i desember 1903 og trådte i kraft vårsemesteret 1904. Planen, som var på 16 sider, gav detaljert informasjon om hvordan undervisningen i hvert enkelt semester var lagt opp. Studiet gikk med dette gjennom en markert og vedvarende endring, bl.a. ble den enkelte lærers frihet til selv å velge innhold i undervisningen sterkt begrenset (1).

Tiden var overmoden for en revisjon. For eksempel strakte forelesningene i indremedisin seg over ti år. Professor Søren Laaches (1854–1941) forsvar for dette kaller i dag på smilet: «Hr. Willhelmsen nævnte 10 aar som et med hensyn til længden afskrækende curriculum, og det er ganske sandt, at det er lang tid for en student, men i senere alder bliver, som bekjendt, perspektiverne adskillig kortere og naar tages i betænkning pensumets omfang, kan 10 aar ikke siges at være saa overordentlig langt» (4).

Til tross for mange bestrebelser har man ikke greid å få tak i studieplanen fra 1903 (1). Dette er merkelig, ikke minst fordi det senere fulgte opptrykk eller ajourførte utgaver av planen med få års mellomrom (4). Den har ikke latt seg oppspore, verken i Det medisinske fakultets arkiv i Riksarkivet eller andre steder. Den er heller ikke omtalt i de fleste tidligere arbeider om medisinske studieplaner (2, 5–7).

Har noen av Tidsskriftets lesere sett denne hundre år gamle studieplanen?

Erlend Hem
erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Figur 1 Skole eller studium? Studieplan-debatten dreide seg særlig om balansen mellom praksis og vitenskap. Johan Scharffenberg (1869–1965), her fotografert i 1902, var en glødende forkjemper for det praktiske (3)

Litteratur

1. Selman FT. «Thi jo mindre der fordres, des mindre vindes»: Johan Scharffenberg og striden om den medisinske undervisningen ved Det Kgl. Frederiks Universitet i Kristiania. Oslo: Forum for universitetshistorie, Universitetet i Oslo, 2002: 121–36.
2. Larsen Ø. Legestudent i hovedstaden: medisin på stadig nye måter. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002: 42–4.
3. Sundet O. Johan Scharffenberg (1869–1965): samfunnslege og stridsmann. Oslo: Tanum, 1977.
4. Getz B, Molland J. Det medisinske fakultet: studiet og studentene, institutter og avdelinger. I: Universitetet i Oslo: 1911–1961. Bd. 2. Oslo: Universitetsforlaget, 1961: 31–3.
5. Getz B. Medisinske studieplaner 1826–1955. Tidsskr Nor Lægeforen 1963; 83: 603–10.
6. Larsen Ø. Den medisinske undervisnings historie i Norge i tidsrommet 1814–1940. Tidsskr Nor Lægeforen 1968; 88: 2233–9.
7. Larsen Ø. Mangfoldig medisin: Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo 175 år, 1814–1989. Oslo: Seksjon for medisinsk historie, Universitetet i Oslo, 1989: 29–38.